

Inntekt og ressursforbruk henger sammen. Forbruket av varer, og dermed naturressurser, øker når inntektene øker. Dette ses både i inntektsutviklingen i Norge over tid, og i forskjellen mellom rike og fattige land i verden.

Inntekt og ressursforbruk henger sammen

Økningen i norsk ressursforbruk har stort sett fulgt økningen i inntekt de siste årene.

Nordmenns private forbruk økte med 67 % fra 1990 til 2007¹. Samtidig økte f.eks.

klesforbruket 87 %, forbruket av møbler ble mer enn tredoblet, mens vi reiste nesten tre ganger så langt med fly. Reiselengden med bil økte 13% per innbygger. Det økte forbruket av klær, møbler m.m. viser seg tydelig i avfallsstatistikken. Mengden husholdningsavfall steg fra 236 kg per innbygger i 1992 til 429 kg per innbygger i 2007, en vekst på 83 % (Hille 2008).

Norsk forbruksutvikling	1990	2007	Vekst
Klær (kilo/innb)	8,8	16,4	87 %
Møbler (kilo/innb)	23,9	76,3	220 %
Flyreiser (km/innb)	2 470	7 146	189 %
Bilreiser (km/innb)	10 255	11 638	13 %

Kilder: Hille 2008 / SSB 2009

Det globale forbruket er skjevt fordelt

De rikeste 20 % av verdens befolkning (som vi nordmenn tilhører) har tre fjerdedeler av verdens samlede inntekter (UNDP 2007). Forbruket følger inntektene. Vi nordmenn har i snitt et svært høyt materielt forbruk sammenlignet med resten av verden. Derfor belaster vi også naturressursene og miljøet mye mer.

Vi sammenligner Norge med to utviklingsland; Kina og Sierra Leone. Kina er et framvoksende industriland, og vi velger Kina som eksempel fordi det ofte uttrykkes bekymring for kinesernes voksende forbruk, og hvordan dette vil påvirke miljøet på Jorden. Sierra Leone er valgt for å synliggjøre ressursforbruket i et ekstremt fattig land. Sierra Leone ligger nederst på FNs liste over ulike lands levekår (HDI-indeksen).

Ressursforbruk pr innbygger	Norge	Kina	Sierra Leone
Korn (kilo) ¹	131	158	105
Kjøtt & -biprodukt (kilo) ²	69	60	6
Melk (liter) ³	275	17	8
Fisk & sjømat (kilo) ⁴	55	25	15
Strømforbruk (kWh) ⁵	23 153	1 941	9

Ulikheter i inntekten påvirker ikke bare det totale forbruket, det påvirker også sammensetningen av forbruket. Vi ser for eksempel at det norske matforbruket består av mye kjøtt, melkeprodukter og fisk, som er mer ressurs- og miljøbelastende enn vegetarisk kost. Selv om det samlede forbruket av animalsk mat i Kina fortsatt er relativt lavt, har kineserne brukt velstandsveksten til å øke kjøttforbruket sitt raskt.

Kilder: Mat-tall 2003 (FAO 2009) Strømtall 2006 (FN 2009a,b)

1 Inkluderer ikke korn til dyrefôr eller ølbrygging

2 Inkluderer fett og innmat

3 Inkluderer bruk til ost, mør og fløte. Målt i kg (ca lik samme tall i liter).

4 Fisken regnet etter rund vekt, altså før sløyting

5 Samlet strømforbruk (både husholdninger, industri og tjenesteyting)

¹ Per innbygger. Justert for inflasjon (Hille 2008)

Miljøvennlig og miljøskadelig forbruk

Det er forskjell på hva man bruker pengene på. Forbruk av **tjenester**, så som kinobilletter, fysioterapi og restaurantbesøk forbruker generelt mye mindre ressurser og forurenses mindre enn samme mengde penger brukt på **varer**. Et viktig unntak som bekrefter regelen om at tjenester er miljøvennlige, er transport (spesielt flyreiser), som forurenses mye per krone.

Økologisk fotavtrykk (ØF) måler hvor mye av jordas areal som går med til å produsere de varer vi forbruker, og til å absorbere forurensingen vi skaper.

Gjennomsnittlig ØF i verden i dag er 2,7 ha/pers*. Jorda har ikke kapasitet til mer enn 2,1 ha/pers (WWF 2008). Vi

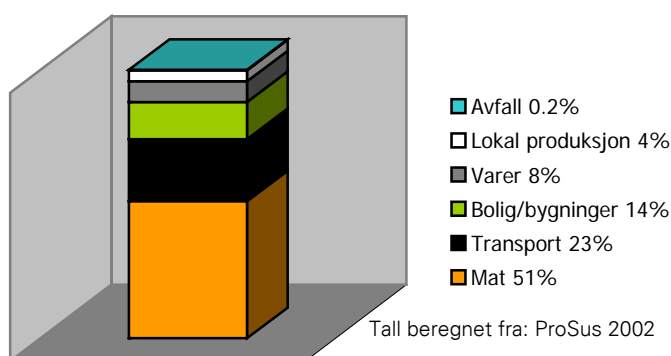
har dermed et overforbruk som gjør det vanskeligere (kanskje umulig) å opprettholde en god levestandard og miljøtilstand i fremtiden. Skulle alle i verden hatt et økologisk fotavtrykk på norsk nivå, måtte vi altså hatt mer enn tre planeter for å kunne leve bærekraftig.

	Norge	Kina	Sierra Leone
CO ₂ -utslipp (tonn/innb)	9,6	3,8	0,2
Økologisk fotavtrykk (ha/innb)*	6,9	2,1	0,8

Kilder: CO₂-tall 2004 (FN 2009c), Økologisk fotavtrykk (WWF 2008)

* 1 hektar = 10 mål = 10 000 kvadratmeter

Sammensetningen av en gjennomsnittlig Oslo-borgers økologiske fotavtrykk

Siden vi mangler egnede tall for Norge som helhet, bruker vi tall fra Oslos økologiske fotavtrykk for å vise et eksempel på hvordan miljøbelastningen vår er satt sammen. Vi ser at matforbruket utgjør over halvparten av det økologiske fotavtrykket, selv om det utgjør en langt mindre del av pengeforbruket. Det er altså stor forskjell på miljø- og ressursbelastningen pr krone for de ulike varene vi kjøper (Hille 2008 / WWF 2008 / ProSus 2002). Spesielt kjøtt krever mye areal, energi og gir store klimagassutslipp i framstillingen, sammenlignet med andre matsorter.

Din kvote

Tanken om din kvote bygger på at alle mennesker skal ha like rettigheter til å forbruke naturressurser (NFM u.å.). Etter en slik tankegang, bruker vi i Norge langt mer enn folketallet vårt skulle tilsi. En mer rettferdig fordeling i verden forutsetter da at Norge reduserer sitt økologiske fotavtrykk, slik at Kina og Sierra Leone kan øke sitt uten at Jorden ødelegges.

Kilder

FAO 2009: FAOstat. Data Archives. Food Balance Sheets. Data for 2003. faostat.fao.org

FN 2009a: Total Electricity – Net Inland Availability. 2006 UNSD Energy Statistics. data.un.org/

FN 2009b: Population by sex and urban/rural residence. UNSD Demographic Statistics. data.un.org/

FN 2009c: UN Stats Environmental Indicators // CO₂-emissions. unstats.un.org/unsd/environment/air_co2_emissions.htm

Hille, John 2008: Økologisk utsyn 2008. Rapport 04/2007, Framtiden i våre hender

NFM u.å.: Din bit av jorden. Bakgrunnsartikkel. Nettverk for miljølære

ProSus 2002: The Ecological footprint of the City of Oslo. ProSus Report no. 11/02

SSB 2009: Statistikkbanken Emne: 02 Befolkning. Tabell: 03037: Middelfolkemengde, etter kjønn, alder og sivilstand

UNDP 2007: Human Development Report 2007/2008. hdr.undp.org/en/reports/global/hdr2007-2008/

WWF 2008: Living planet report 2008